

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 26.8.2014
čj. UKZUZ 064261/2014

Zpráva č. 17 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 4.8.–24.8.2014

1. Počasí

Teplé letní počasí z předchozího období pokračovalo až do 11.8. Ranní minima se pohybovala většinou kolem 14 °C, odpolední teploty v intervalu mezi 25 a 30 °C. Oblačnost byla proměnlivá, srážky jen výjimečné v podobě lokálních přeháněk. Od 12.8. se výrazně ochladilo. Ranní minima zpočátku klesla jen mírně, později ale pravidelně pod 10 °C, místy až na 6 °C. Odpolední teploty se pohybovaly většinou jen kolem 20 °C, častěji bylo oblačno až zataženo, srážky v podobě přeháněk i trvalého deště byly pravidelné a občas dosti vydatné.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Sklizňové práce přerušují pravidelné srážky a zamokřené pozemky. Některé porosty pšenic dále poléhají, klasy jsou napadeny černěmi, nesklizené jarní ječmeny začínají porůstat. Nesklizeny zůstaly rovněž některé kultury máku a hořčice. U máku dochází místy k lámání stonků a poléhání. Pokud to podmínky dovolí, provádí se podmítky, orba, setí ozimé řepky a ještě pokračuje sklizeň švestek. Dochází k rychlému vývoji některých houbových chorob jako plísně bramboru, plísně rajčete nebo plísně dýňovitých. Výskyty bázlivce kukuřičného jsou velmi rozdílné, lokálně i střední až silné. Nálety ostatních škůdců sledovaných pomocí feromonových lapáků končí, pouze druhá generace obaleče jablečného se lokálně projevila letovými vlnami v první polovině srpna.

OBILNINY

KUKUŘICE (65–85 BBCH, plný květ až vosková zralost)

Silné výskyty samců **bázlivce kukuřičného** (*Diabrotica virgifera*) hlásí z okresů Olomouc (Holice u Olomouce), Prostějov (Mořice) a Šumperk (Bludov), střední z okresu Přerov (Rokytnice).

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana proti larvám se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Proti dospělcům se doporučuje ošetření při výskytu 3–6 brouků na 1 klas před květem a v průběhu kvetení u kukuřice na osivo a 9 a více brouků na 1 klas u kukuřice na zrno, pokud chceme zabránit ztrátám na výnosu.

OKOPANINY

V příznivých podmínkách se zvyšuje intenzita napadení plísni bramboru, výskyty cercosporové skvrnitosti řepy však překvapivě zůstávají slabé.

BRAMBOR (RF 83–99 BBCH, polovina listů zežloutla až hlízy odloučené od stonků)

Příznivé podmínky pro šíření **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** a počasí znemožňující důslednou ochranu způsobily rychlý rozvoj choroby. Střední až silné výskyty na většině ploch hlásí z okresů Olomouc a Prostějov, další střední až silné výskyty jsou hlášeny z okresu Nový Jičín (Příbor) a Přerov (Rokytnice). U drobných pěstitelů jsou výskyty místy střední (Mohelnice v okrese Šumperk), ale na neošetřovaných porostech často jen plevele přerůstají zbytky natě zlikvidované plísni bramboru.

Další ošetření se v okolí stanic Javorník a Šumperk-Temenice provádí v běžně doporučených intervalech, na ostatních stanicích se doporučuje ošetření ve zkráceném intervalu. Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu ÚKZÚZ na adrese <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Silné výskyty **terčovitě skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*)** byly pozorovány v okrese Olomouc (Blatec, Újezd u Uničova, Velký Týnec).

Fungicidní ošetření prováděná proti plísni bramboru by měla být dostatečná i pro regulaci terčovitě skvrnitosti bramboru.

CUKROVKA (RF 39 BBCH, plodina úplně zapojena v porostu)

První výskyty **cercosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** v okrese Prostějov byly pozorovány 10.8. na více lokalitách a v okrese Šumperk (Postřelmov) 19.8. I přes pokračující příznivé podmínky pro vývoj a šíření infekce jsou z okresů hlášeny pouze slabé nebo ojedinělé výskyty.

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

CHMEL (RF 83–87 BBA, 20 až 70 % hlávek kompaktních)

Se zahájením sklizně se čeká jen na vhodné počasí. Výskyty chorob a živočišných škůdců jsou v současné době hodnoceny jako slabé.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Místy jsou na plodech pozorovány významné výskyty moniliniové hniloby jablek. Nálety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou v současné době slabé, pouze u obaleče jablečného byly v první polovině srpna lokálně střední až silné.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 77–85 BBCH, plod dosahuje asi 70 % konečné velikosti až pokročilé zrání)

Střední výskyty **moniliniové hniloby jablek (*Monilinia spp.*)** na odrůdě Rubín jsou hlášeny z okresu Olomouc (Náměšť na Hané).

Mimo obecných preventivních opatření jako je pečlivý výběr stanoviště a sadbového materiálu je nutno zejména důsledně odstraňovat zdroje infekce.

Střední až silné výskyty a výrazné letové vlny **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** zjištěné odchytom samců do feromonových lapáků byly zaznamenány v období 1.–18.8. v okresech Karviná (Nový Bohumín), Nový Jičín (Příbor, Štramberk), Opava (Malé Hoštice) a Přerov (Tučín).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

HRUŠEŇ (RF 77–78 BBCH, plod dosahuje asi 70–80 % konečné velikosti)

Výskyty **rizivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*)** jsou lokálně až silné v okresech Olomouc (Náměšť na Hané) a Šumperk (Mohelnice, Šumperk).

Preventivní opatření spočívají v prostorové izolaci od zdrojů infekce, pěstování odolnějších kultivarů a odrůd, případně odstraňování částí nebo celých napadených rostlin zimních hostitelů (jalovec). Chemická ochrana je rovněž preventivní, provádí se před květem hrušní, další ošetření v průběhu květu nebo těsně po odkvětu, případně třetí ošetření po 7–14 dnech.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 79–89 BBCH, plod dosahuje asi 90 % konečné velikosti až konzumní zralost)

Střední výskyt **rizivosti slivoně (*Tranzschelia ssp.*)** pozorovali v okrese Přerov (Penčice).

V letech, kdy je v červenci a začátkem srpna deštivé a teplé počasí, je vhodné zvážit potřebu ošetření rizikových porostů.

Nálety samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** do feromonových lapáků jsou na všech sledovaných lokalitách v současné době slabé až nulové. Druhou generaci je možné v letošním roce hodnotit jako nebývale slabou na většině území, na některých lokalitách jistě i v důsledku intenzivní chemické ochrany. Silné nálety do lapáků a výraznou letovou vlnu zaznamenali pouze v minulém období v okrese Prostějov (Kelčice).

Přilet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci obaleče švestkového, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou nasadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

Na brukvovité zelenině (zelí, květák, kedlubny) jsou na řadě lokalit v celé oblasti zjišťovány silné výskyty **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)**. Chemická ochrana je velmi problematická s ohledem na registraci účinných insekticidů.

OKURKA SETÁ

Silné výskyty **plísňě dýňovitých (*Pseudoperonospora cubensis*)** jsou pozorovány na většině porostů. Průběh infekce je velmi rychlý, k úplné likvidaci natě dochází během několika dnů.

Ošetření se signalizuje při výskytu v oblasti s dřívějším nástupem vegetace okurek. Ošetřuje se preventivně, během sklizně vždy ihned po sběru, aby mohla být dodržena ochranná lhůta použitého přípravku. Ošetření se opakuje v intervalu 4–14 dnů v závislosti na infekčním tlaku, intenzitě růstu a použitém přípravku.

Střední výskyt **bakteriální skvrnitosti okurky (*Pseudomonas syringae* pv. *lachrymans*)** hlásí z okresu Olomouc (Unčovice).

Vhodnou prevencí je používání pouze zdravého osiva a odstup při pěstování okurek na stejném pozemku minimálně 3 roky. K omezení šíření choroby v porostu je potřebné zamezit vstupu do vlhkého porostu.

RAJČE JEDLÉ

Na venkovních porostech se projevuje praskání plodů jako důsledek častých dešťových srážek.

Ve skleníkovém areálu s loňským výskytem **makadlovky (*Tuta absoluta*)** v okrese Prostějov (Prostějov) jsou nálety do feromonových lapáku dosti silné. Na dalších lokalitách i přes poměrně intenzivní průzkum výskyt nebyl zaznamenán.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek